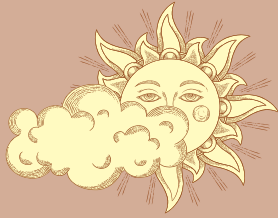

styli **34** locus

Publicació d'Iniciativa Cultural de la Franja: una eina d'intercanvi literari

Iniciativa Cultural de la Franja

Publicació d'Iniciativa Cultural de la Franja

Direcció:

Raquel Llop

Consell de redacció:

Esteve Betrià
Pep Espluga
Loli Gimeno
Carme Messeguer
Ramon Mur
Artur Quintana

Disseny:

Esteve Betrià
Ricard Solana

Redacció

Sagrat Cor, 33
44610 CALACEIT
redaccio@tempsdefranja.org

Impressió i producció

Terès & Antolín s.c.
info@teresantolin.com

Dipòsit legal: TE-57/2009

'Una noia a la ciutat' de Mercè Ibarz

El títol del llibre de l'escriptora saidinenca em va cridar l'atenció quan el vaig llegir a la llibreria: Mira, una altra com moltes de les noies, xicotes rurals, que han anat a la ciutat a estudiar, gracies a beques, familiars i a compaginar els estudis amb els primers treballs que trobàvem per a sufragar-nos les despeses de les matrícules, de la manutenció, del lloguer de pisos compartits amb companyes...

Primer de tot, sense haver llegit cap crítica del llibre, excepte la informació de la contraportada, vull dir que hi he après molt de les experiències i explicacions que dona l'autora, i no volia que arribés el final, perquè relatava coses cada cop més interessants, i quan un llibre t'agrada voldries seguir amb la seua lectura i que no s'acabés.

La narració de Mercè Ibarz és autobiogràfica en primera persona del singular, a vegades del plural, quan hi inclou a Lluís (L), estructurada en seqüències curtes que li donen un ritme amè, i algunes pàgines van acompanyades d'il·lustracions fotogràfiques que complementen el contingut escrit,

La dedicatòria feta a Lluís, amb qui tant s'han estimat, com es desprèn de la cita de Samuel Beckett i dels comentaris de l'autora, ni la mort pot posar en l'oblit els records d'aquella noia de disset anys que va arribar a la gran ciutat amb el cotxe de línia de l'Alsina Graells des de Lleida, provinent de Saidí.

Mercè és una noia alegre, desperta i decidida, que arriba a Barcelona l'any 1971 i des-

cobreix un món nou, que l'atraparà, però que, amb el seu esperit crític, aviat sabrà destriar el gra de la palla.

L'itinerari de la protagonista comença pels carrers propers a la Universitat de Barcelona, la Central, la ronda de Sant Pau, carrer del Carme, La Rambla, ronda de Sant Antoni i el seu mercat de vell, el barri Xino, la plaça Felip Neri... Viu en bastants pisos compartits fins arribar, de casada, al del Guinardó.

Mercè Ibarz, la dona actual, viuda, en una ocasió s'anomena a ella mateixa com una vella, evoca amb franquesa, qualitat que li agrada a la padrina del Lluís, i confidencialitat les seues vivències, com si les contés a una amiga de sempre, com les que ixen en el llibre, en

el que queda palesa la importància de l'amor i de l'amistat en el seua vida.

La noia, estudiant de Periodisme, es polititza molt aviat, però ella quan veu que venen mal dades, s'allunya d'aquell ambient i tria el seu camí, Lluís, el seu noi, passa uns mesos a la Model per repartir unes octavetes i té un judici a Madrid. Viu el final de la dictadura i els moviments i temes de llibertat, amor lliure, feministes, suïcidis de gent jove... dels setantes i vuitantes, dels que expressa la seua particular visió.

Amb tanta inquietud per saber, per sentir-se anònima dins la ciutat, s'aficiona al cine i veu moltes pel·lícules a la Filmoteca, a cinemes i cineclubs i se'n converteix en una experta. El binomi camp-ciutat es referma amb la seua parella Lluís, músic, poeta, apas-

sionat com ella per l'art en general, escolten molta música del moment, tenen una col·lecció de vinils, solen cantar junts, aquest costum els acompanyarà al llarg de la vida.

La noia, molt jove, comença a treballar com a periodista a diaris de prestigi, més endavant s'estableix pel seu compte i li va bé, ja és una professional i segueix formant-se, amb estudis teatrals, l'anglès. Recorda el primer reportatge que va fer l'any 1975 sobre "El Baix Cinca, entre l'amenaça nuclear i la destrucció cultural", publicat a *Serra d'Or*. Reflexiona sobre artistes, literatura, escriptors i frases dels mateixos: Virginia Wolf, Cervantes, Shakespeare, Proust, Rodoreda... Comenta llibres de la pròpia autora, des del primer, on parla del cas basc o de la trilogia de *La terra retirada*.

Viatja molt: a Londres, a Berlín, a l'Índia..., on un sikh va-

Mercè Ibarz (Setmana del Llibre en Català, 2023)

seu estimat: "—Què voldrà aquesta noia per esmorzar?"

Ací, només n'ham fet un tastet d'*Una noia a la ciutat*, però sincerament us el recomano, hi trobareu més llums que ombres...

Glòria Francino

Adéu-siau

Aviat farà vint anys que lo Petrol d'Aiguaviva em va anar a buscar a Cedrillas. Era molt jove i fou ell qui em va vendre a esta casa. Ara, passats els anys, veig des de la meua quadra el verger, que el meu amo treballa cada dia, cuidant les bledes que tan li agraden a la mestressa. He llaurat, he carregat els argadells amb els càntirs fins a la font del Mas de Dalt, he transportat al xic al poble veí... Ara ja fa uns mesos m'han portat un company molt jove. Li he estat ensenyant a fer tots els treballs dels que m'he encarregat tots estos anys. Li ha costat anar en parella tirant de l'aladre els primers dies. La inexperiència, el feia estar molt nerviós i li costava mantenir la disciplina, però ara ja està molt ben ensenyat i amb la força que li dona la joventut; em supera en totes les feines.

De bon matí l'amo m'ha vingut a buscar, però avui no m'ha guarnit, eixim de l'estable i anem a buscar lo camí del portell, poc a poc, no em dona pressa. A pas lent anem pujant per la carretera. Allà agarrem lo camí de la torreta del ferro i costa amunt fins

arribar a la plana de l'artigàs. Quina vista des d'allà dalt, veig al fons els horts del riu que tantes voltes he trepitjat mentre l'amo i la mestressa collien pataques. Tot es veu menut, tota la plana creuada pel riu fins a l'infinit.

Veig l'amo molt estrany, pensatiu, trist, malenconiós.

S'està liant un cigarro amb tota la parsimònia i lentitud possible. Complint tot el ritual, fa una xuclada profunda mirant a l'horitzó, estem allà a la plana elevada i aprop d'on s'acaba i cau en picat. Ara, ve i m'abraça, m'acaricia i em diu unes paraules a cau d'orella que no acabo d'entendre. Poc a poc m'apropa

al cingle, amb els ulls vidriosos; no sé per què, s'acomia de mi i amb un engany em fa perdre els peus. Em veig caure pel cingle mentre l'únic pensament que em ve al cap es que havia sentit dir moltes voltes; que a aquest indret li deien el Cingle del Mataburros.

Xavier Pons

Allò que vam ser

Al poble d'Aiguamira hi vivien set amics. Entre los púpitres de la vella escola, sentats molt formals o enredant quan la mestra estave distreta, van aprendre les lletres i a comptar. Van jugar pels tossals i les eres. Van fumar lo primer cigarret i van tastar lo primer *carajillo* al Café de La Plaça; eren dies en que un borrissol assomave per davall del nas i la veu cridanera de xiquets s'enfosquie a un rang més greu. Se van estremir besant los llavis d'una cara bonica, acariciant un cos tremolós. Així, en la impaciència del xiquet que ja vol ser gran, però quasi sense adonar-se'n, havien arribat al lindar des de on se'ls espentejave a buscar una raó de viure.

Tots set coneixien los anhels i les decepcions de cadascun, com també sabien del color de l'esperit que albergaven uns i atres; estaven units per la lleialtat que otorgue compartir infància. Eren una colla robusta, indissoluble. Pep i Albert van marxar a estudiar, Pol i Joan van començar de manobres, Paco i Antonio se van dedicar al *monte*, Òscar va continuar en la tenda del pare. De tant en tant s'ajuntaven tots a Aiguamira i xalaven com bons amics que eren.

Albert va ser professor de matemàtiques i tots lo van plorar quan un càncer se'l va endur abans dels quaranta. Joan va seguir a l'obra i se va fer soci del fill de l'amo. Pol va dir los tovots i el ciment per a treballar al negoci de la dona. Antonio se va convertir en un dels millors pagesos del poble. Fee goig veure los seus bancals tan ben apanyats, mentres uns atres quedaven abandonats i erms. A Paco li va donar per la vinya quan tot déu arrencave los ceps perquè donaven molt treball i pocs diners. Va aixecar una bodega i se va fer un lloc al món vinícola. Pep va treballar tota la vida a un banc fins que, amb cinquanta i pocs, se va jubilar i se va quedar a la ciutat a on vivie. Òscar aguantave a la tenda capejant lo temporal davant la voracitat dels grans supermercats.

Aiguamira seguie al seu lloc i los amics se retrobaven de tant en tant; o no. Les manies d'un molestaven a un atre, an este no li agradave que qui se va criar amb ell lo mirare ara per damunt lo muscle, l'atre s'havie tornat molt casolà i a penes se dixave veure. Va ser així com aquell manoll de dures rames se va tornar palla lleugera, i en arribar l'hivern, només va caler una bufada fluixa de vent per a fer-lo desaparèixer. De los set de sempre, ja no en quedave res.

Ara, cap d'ells vol furgar en la memòria. Només hi trobaran turment de saber que els vells temps d'amistat verdadera no los viuran mai més.

La tronada (que portà la nit i s'endugué en Maties)

J. Tarroc

1984

Mentre arriben núvols com aixelles de corb
una calma tensa ho envaeix tot,
escampant ganduleria.
Amb el cel tancat és difícil imaginar que, fa només una hora,
ací hi hagués una tarda tan assolellada.
Ara ja tan llunyana.
Amb el primer tro la quietud esdevé densa i pesada.
Tres-cents quaranta per cinc són mil set-cents,
els metres als que ha caigut el llamp,
mentre a la retina roman el seu perfil
dividint l'aire apegalós en dues meitats irregulars.
Es diria que falta poc per a que el firmament s'esfondre.
Ho corroboren els moixons i els tabals,
bojos amunt i avall, com perseguits pel dimoni.
El cel tapat s'obre momentàniament a les raderes espurnes de sol,
i la tronada s'aproxima al compàs del vol dels insectes més sorollosos,
amb un ressò greu que mos fa vibrar la panxa.
De cop, una ventada d'aire fresc sacseja totes les fulles dels arbres,
i aixeca polsegueres en espiral,
tot creant una atmosfera pròpia d'un conflicte bèl·lic.
La vida i la mort s'endevinen entrelaçades entre la pols enlairada.
Cau una gota.
Grossa com un plat fondo.
Mentre algun raig de sol reapareix breu i enlluernador,
abans de ser engolit del tot per la foscor
que regalima gotes espesses, contundents, abundants.
En arribar al terra, l'aigua desperta tot un seguit d'éssers minúsculs,
insospitats, que semidissecats esperaven la seua oportunitat.
Tot l'espai més proper al terra, posem un metre d'alçada,
és ocupat sense treva per aquella munió de cossos mòbils i erràtics,
animals i vegetals, tots ressuscitats de cop.
També alguns minerals
que s'alcen i mos fan fer ganyotes quan entren als ulls.
Cauen gotes.
Cauen gotes i el sol se n'ha anat en orris.
Definitivament, cauen amb força.
Plou com si les comportes haguessen cedit.
Com si allà dalt, com ací baix, tot anés de bat a bat.
Com si s'hagués perdut el tap de l'engolidor.
Com si els caigués la baba a mil bocabadats.
I naltres ens ho mirem a recer, des de dins del magatzem,
amb els ulls ben oberts, sense esma per parpellejar.
Plou amb determinació i insistència tot el que resta de dia.
Quan la tronada marxa, la tarda ja no hi és.
I la nit es presenta lluent, com acabada de fer.

★ ★ ★

> Ve de la pàgina anterior: **La tronada (que portà la nit i s'endugué en Maties)**

L'endemà vam saber que en Maties regava un camp
molt a prop nostre, al regal de dalt, partida de la Grossa
quan va rebre el raig que va partir la tarda en dues meitats.
La tronada el va triar a ell
per a restablir l'equilibri entre la terra i el cel.
La descàrrega el va deixar dissecat al mig del tros, aferrat al xapo.
Des d'aleshores reviscola amb cada tronada.
Quan cauen les primeres gotes grosses, a recer,
des del magatzem i sense parpellejar,
creiem veure en Maties saludar sota la pluja,
a un metre d'altura,
amb un frunzit que mos fa tremolar la panxa.
I naltres fem com que li tornem la salutació, celebrem el seu record
i agràim els seus esforços pel manteniment dels equilibris còsmics.

Les velletes de l'Antera

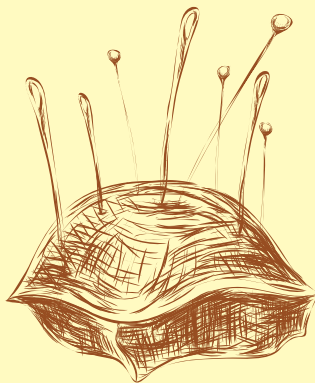
Glòria Francino

Allà en temps,
les velletes de Sopeira,
per reverta de la conversa,
es trobaven a l'Antera,
arrecerades a la gran pedra.
Preneven, una mica, el sol,
tan escàs, a l'hivern.

Repassaven la vida,
cosiven tarnes als pantalons,
i les paraules eixiven
com les flors a la primavera
i els bolets a la tardaor.

Les seues paraules ressonen
a les imponents roques...
Què diven? històries del dia.
Sembla que les sentisco...
no, només é un record!

Record contat per mamà...

Només humà

Josep Miquel Gràcia

Si fos un llop
no mataria,
ni ovelles
ni anyellets.

Si fos un gat
no mataria,
ni ratolins
ni ocellets.

Si fos un gos
no mossegaria,
ni bordaria
als passerells.

Si fos un escurçó,
sortiria del rocam,
em compraria un morrió
per a cobrir-me el fibló

Si fos un mosquit
xuclaria mel
i no pas la sang
dels humans.

Si fos un ase
no tiraria coces,
només acaronaria
someretes.

Quantes bajanades!
Per tot això no puc ser:
ni llop,
ni gat,
ni gos,
ni escurçó,
ni mosquit,
ni ase ni bèstia.
En prou feines soc
humà.

